

Mogelijke acties binnen transitiepaden meer in detail

Versie 1.7
9 november 2011

Verhaal van de arena:

Gent wil tegen 2050 klimaatneutraal zijn. Het klimaat en het streven naar een grotere onafhankelijkheid van fossiele brandstoffen belangt iedereen aan. Het komt genoeg in de media en iedereen voelt het voldoende in zijn portefeuille zodat het gevoel aan urgentie in het algemeen groeit. Als Gentse gemeenschap is het nodig onze acties te versnellen en Gent in beweging te krijgen willen we in 2050 klimaatneutraal zijn. Om de nodige acties van morgen te weten is het van belang te vertrekken van hoe we wensen dat gent eruit ziet in 2050 en nagaan wat dit betekent voor doelstellingen 2040, 2030, 2020 en voor de acties van morgen. Onze Gentse transitiearena kwam door dit denkproces tot sterke tussentijdse doelstellingen en acties van morgen. Het systeem werd door deze wijze van denken in vraag gesteld en leidde tot acties van morgen die anders niet zouden zijn bedacht. Het is zeer duidelijk dat we morgen zeer veel prachtige projecten kunnen lanceren die leiden tot verandering in Gent. Je zal het mogelijk in 2050 normaal vinden dat jouw afvalwater een bron is voor energie en grondstofwinning, dat je geen auto meer bestelt maar een wijze van transport, dat bedrijven goede burens zijn die meebouwen aan een duurzame gemeenschap, dat je boodschappen naar jou toe komen in plaats van jij naar je boodschappen, dat de stad een plek is waar alle generaties een gezond en aangenaam leven kunnen uitbouwen. Gezien een hele stad in beweging dient te komen heeft ook iedereen een aandeel hierin. We nodigen daarom iedereen uit zich te laten inspireren door onze ideeën en de manier waarop we tot de acties van morgen zijn gekomen. Denk mee, doe mee en zoek mee naar mensen om verdere acties te bedenken en in praktijk om te zetten.

Transitiepaden

Deze nota bevat een voorstel van transitiepaden en mogelijke acties om de discussie over de nodige transitie van Gent te voeden en de opstart van klimaatwerkgroepen te inspireren. Het Klimaatverbond heeft tot doel om mensen, die zich in een bepaalde acties herkennen en een rol zien spelen, bijeen te brengen om met andere (relevante) partners van het Klimaatverbond een klimaatwerkgroep op te richten ter realisatie van een welbepaalde actie.

Dit document is een 'work in progress' dat telkens zal worden scherper gesteld, afgetoetst en aangevuld door diverse spelers (intern & extern).

De onderstaande paden zijn opgemaakt op basis van de discussies tijdens de 6 arena's, interne/externe werkgroepen en insteken uit de 17 interviews met Gentse actoren. Sommige acties staan er ook om de discussie te triggeren. De transitiepaden en hun uitwerking staan nog ter discussie en liggen niet vast, noch in aantal, noch qua inhoud.

Het werk van de arenaleden en interviews met hen is ook omgezet naar arenamagazines:

<http://issuu.com/transitiemagazines/docs>

Dit is de (voorlopige) lijst met alle transitiepaden:

Lokaal samen meerwaarde creëren met een poort op de wereld

- 1: Gent wordt blue gate als aantrekkingspool voor innovatie (werk voor denkers)
- 2: opdrijven lokale duurzame productiebedrijven (werk voor doeners)
- 3: kennis zonder grenzen
- 4: consument duwt de markt
- 5: bedrijven en gemeenschap als goede burens
- 6: productdienstsysteem zijn standaard

Gent, goed om in te leven

- 7: kwaliteit binnen handbereik (ruimtelijk, infrastructurele mobiliteit, functievermenging, woon en werk dichterbij)
- 8: autoluwe binnenstad
- 9: zwakke weggebruiker is koning
- 10: Gent duurzaam bevoorrad
- 11: eigentijdse stad met ziel
- 12: Van welvaart naar welzijn

Intelligente kringlopen

- 13: masterplan energie realiseren (puzzel samen leggen micro, meso, macro)
- 14: gebouwen hebben de kleinste energievraag mogelijk
- 15: gebouwen worden energiecentrales
- 16: slimme netwerken zorgen voor optimale uitwisseling
- 17: duurzame energieopwekking op grootstedelijk niveau
- 18: afval is geschiedenis (reststromen volledig benut)

De Gentenaar thuis in de stad

- 19: transitie in beweging houden
- 20: fiere Gentenaar (Gentenaar wordt pr-mens voor de stad)

Randbemerking:

De infrastructuur voor mobiliteit is ondergebracht onder "Gent, goed om in te leven" omdat deze het integrale mobiliteitsverhaal behandelt. Om dezelfde redenen is de infrastructuur voor energie samengehouden onder Energieke stad: intelligente kringlopen.

Transitiepad 1: Gent wordt blue gate als aantrekkingspool voor innovatie (werk voor denkers)

Blue economy = goede businessmodellen die ecosystemen verbeteren en levenskwaliteit voor iedereen nastreven.

- Acties van morgen om 2050 te halen:
 - o Opstart kennisuitwisseling mbt blue economy: creatie platform om oplossingen en business cases te delen (geeft antwoord op kennisvragen bedrijven en valoriseert hun inzet)
 - o GentBC heeft duurzaamheid als speerpunt
 - o Onderzoek naar mogelijkheden labeling opstarten ism bvb. VBO
 - o Hefbomen zoeken voor talentontwikkeling ism. opleidingscentra
 - o Creëren beter instrumentarium voor opmaak scope 3
 - o Podium creëren voor blue economy bedrijven
 - o Met uitgiftebeleid blue economy bedrijven stimuleren
 - o ...
- Mijlpalen tot 2018:
 - o Afstemming bereiken over diverse sectoren heen (missing links detecteren)
 - o Toegang tot kennis of hoe blue economy te realiseren creëren
 - o Dit principe vindt aansluiting met onderwijs en de arbeidsmarkt
 - o Analyse van de weerstanden en formuleren van antwoorden om weerstand te breken
 - o In kaart brengen van regionale voorbeelden
 - o Scope 3 in kaart brengen
 - o Stroom in kaart brengen (zie transitiepad 16 ev.)
 - o Bekijken of een systeem zoals Slimme KeyPerformance Indicators mogelijk is waardoor waarde van bedrijven niet enkel wordt afgetoetst op omzet.
 - o Biogebaseerde economie sterk uitspelen als troef en voorbeeld, en als actieve strategie om bedrijven naar Gent te halen.
 - o De eerste partnerschappen tussen grote bedrijven en toeleveranciers realiseren
 - o De Stad heeft goede voorbeelden van innovatief aanbesteden (en communiceert daar expliciet over).
 - o Business cases recuperatie van afvalwater op macro-niveau zijn in kaart gebracht en de eerste doorbraakprojecten zijn gestart (link intelligente kringlopen)
 - o We hebben een eerste icoon-project op vlak van synergie met buurtbedrijven (in productontwikkeling)
 - o Het idee "afval wordt grondstof" wordt in praktijk gebracht in 1 wijk en 2 bedrijventerreinen
 - o ...
- Mijlpalen tot 2030:
 - o Invoering Slimme KeyPerformance Indicators
 - o Opzetten labeling bedrijven
 - o 25% bedrijventerreinen en havengebied huisvesten blue gate bedrijvigheid
 - o Gent profileert zich steeds sterker als de thuishaven en aantrekkingspool voor innovatieve blue gate economie
 - o recuperatie afvalwater wordt uitgebouwd op meso (wijkniveau) en micro-niveau (perceelniveau)
 - o Gent blijft voortrekker biogebaseerde economie
 - o De Stad besteedt innovatief aan om blue gate economy te duwen

- ...
- Mijlpalen tot 2050:
 - Gent is de thuishaven en aantrekkingspool voor innovatieve blue gate economie
 - Gentse (haven)bedrijven voldoen aan de principes van blue economy

Transitiepad 2: opdrijven lokale duurzame productiebedrijven (werk voor doeners)

- Mijlpalen 2018:
 - Aantrekkelijke vestigingsvoorwaarden voor decentrale groene productiebedrijven
 - De haven heeft eerste aanzetten tot een positionering in een knooppunt in een decentraal netwerk (niet elke haven hoeft alles te doen, focus en positionering)
 - Duurzaamheidslabeling van bedrijventerreinen wordt experimenteel toegepast (als marketingtool en om onderlinge competitie aan te wakkeren)
 - Duurzame labeling van bedrijven wordt onderzocht
 - Nabijheid van toeleveranciers wordt actief gestimuleerd
 - Vakopleidingen worden aangepast om nieuw benodigde vaardigheden te leren
 - De Stad heeft een duurzaam uitgiftebeleid
 - ...
- Mijlpalen 2030:
 - 25% van de producten die in Gent gebruikt wordt, wordt hier ook geproduceerd.
 - Transportkilometers is met 50% afgenomen
 - Duurzame labeling van bedrijven vindt voet aan de grond
 - 50% van de bedrijventerreinen heeft een duurzaamheidslabel
 - 50% meer bedrijven en winkels op Gents grondgebied van lokale ondernemers
 - ...
- Mijlpalen 2050:
 - Duurzaamheidslabels wordt omgezet in systeem van onderlinge competitie (omdat iedereen aan eisen voldoet) en openbare monitoring.
 - ...

Transitiepad 3: kennis zonder grenzen

Kennis is een 'open' asset, 'in de lucht' en wereldwijd.

- Mijlpalen 2018:
 - Centraal platform voor kennisdeling en met focus open source (via kennisinstellingen en Gent BC), plus mondiale partnerships
 - Elke KMO weet hoe hij kan samenwerken met lokale kennisinstellingen, innovatieve KMO's worden in kaart gebracht.
 - De Stad en de universiteit hebben een actief netwerk voor kennis en kennisdeling...
 - Studenten en onderzoekers adopteren ontwikkelingen in eigen stad.
 - De rol van kennisinstellingen om kennis lokaal te verankeren/toepassen. In 2018 is er een samenwerkingsovereenkomst lopende om kennisinstellingen meer ten dienste zouden staan van stad en bedrijven, en omgekeerd.
 - ...
- Mijlpalen 2030:
 - Er is structurele inbedding van kennis(deling) tussen stad, kennisinstellingen en bedrijven
 - ...
- Mijlpalen 2050:
 - Kennis zonder grenzen; Gent (kennisinstellingen, bedrijven, Stad...) draagt actief bij aan de kenniswereld en maakt er door slimme samenwerking ook effectief gebruik van
 - ...

Transitiepad 4: consument duwt de markt

- Acties voor morgen om in 2050 te kunnen landen:
 - Weergave voetafdruk woon-school-verkeer aan ingang school
 - Opmaken overzichtelijke gebruiksvriendelijke gebruikersinformatie
 - Opmaak personal shopping assistent

- Acties opzetten waarbij duurzame consument wordt beloond met vouchers of andere
- Samenwerking opstarten voor onderwijs samen met jeugdverenigingen en mutualiteiten
- Voorbeeld geven door duurzame Gentse Feesten
- Incentives uitwerken voor bedrijven die lokaal produceren
- ...
- Mijlpalen 2018:
 - Stad Gent koopt enkel nog duurzaam aan (voorbeeldfunctie)
 - De stad sensibiliseert zijn burgers over duurzaam aankopen (ook via de scholen...)
 - Er bestaan verschillende organisaties voor duurzame groepsaankopen
 - Invloedrijke actiegroepen hebben groot bereik onder consumenten, ze worden door producenten geliefd door hun "carrotmobs" maar ook gevreesd door hun kritische beoordelingen
 - Consumenten die aanbod te beperkt vonden hebben zich ontpopt tot nieuwe toonaangevende producenten.
 - Duurzaamheid komt naar je toe: De belangrijkste events hebben volledige duurzame bedrijfsvoering (en etaleren dat), zo ook school- en bedrijfskantines.
 - Korte ketens worden gestimuleerd.
 - 50% van de events in Gent zijn duurzaam
 - ...
- Mijlpalen 2030:
 - Consument en sociale media gebruiken als hefboom om zichtbaarheid duurzame producten te verhogen (locatie en footprint)
 - 75% van de events in Gent zijn duurzaam
 - Een aantal bedrijven ontwerpt zijn business models en strategieën samen met consumenten
 - ...
- Mijlpalen 2050:
 - Enkel nog duurzame events in Gent
 - 'Consumentbedrijven' zijn de marktleiders
 - ...

Transitiepad 5: bedrijven en gemeenschap als goede burens

Bedrijven ondernemen maatschappelijk verantwoord ('MVO'), in balans met people, planet en profit/prosperity, met betere resultaten voor bedrijf én samenleving. Bedrijfsactiviteiten zijn ook fysiek beter verweven met de 'burens'.

- Mijlpalen 2018:
 - Eerste voorbeelden van functievermenging op bedrijventerreinen ten dienste stellen van omgeving (bv. wasdienst, crèche, sport- en vergaderfaciliteiten, ...)
 - duurzaam bedrijventerreinmanagement stimuleren
 - De eerste leerwerkplaatsen stimuleren anderen tot opvolging
 - Open deur dagen voor de buurt hebben een jaarlijkse terugkomdag
 - MVO wordt gestimuleerd door sensibilisering (o.a. via bedrijfskoepelorganisaties...)
 - ...
- Mijlpalen 2030:
 - Alle Gentse bedrijventerreinen hebben een bedrijventerreinmanagement met duurzaamheid op de agenda
 - 75% van de bedrijven focust op MVO in bedrijfsvoering, 25% heeft duurzaamheids diensten/producten als core business
 - ...
- Mijlpalen 2050:
 - 100% van de bedrijven focust op MVO, 50% heeft duurzaamheids diensten/producten als core business
 - ...

Transitiepad 6: productdientsystemen zijn standaard

Het basisidee achter een productdienstsysteem (PDS) is dat klanten niet specifiek op zoek zijn naar een product, maar wel naar de functie van dat product. Bij productdienstsysteem zijn bedrijfsactiviteiten dan ook niet langer (alleen) gericht op een materieel product dat wordt verkocht aan de klant; wél wordt de finaal benodigde dienst/functie-invulling verkocht. De waarde zit hem dus in het gebruik.

- Mijlpalen 2018:
 - o Er bestaat een ankerplaats waar bedrijven PDS willen 'installeren' terecht kunnen voor de nodige kennis/advies over de businessmodellen, klantenwerving...
 - o Er loopt sensibilisering rond de mogelijkheden van dematerialisatie van 'consumptie' met behulp van PDS
 - o Er zijn 15 toonaangevende grote bedrijven die een belangrijke productdienstcomponent hebben ingebouwd in hun aanbod
 - o Er zijn 15 KMO's die opstarten met een zuiver productdienstenaanbod
 - o ...

- Mijlpalen 2030:
 - o Ieder groot bedrijf biedt productdienstsysteem aan; dat businessmodel is lucratiever geworden dan het aanbieden van materiële consumptie (bekeken in de som van alle economische bedrijvigheid)
 - o Alle kleine bedrijven hebben een aandeel PDS; niet noodzakelijk als 'core business', maar ook door samenwerking met andere bedrijven

- Mijlpalen 2050:
 - o Gentse bedrijven hebben een belangrijke voorbeeldfunctie en versnelling betekend in de algemene inbedding (en dominantie) van productdienstsysteem in het macro-economisch weefsel

Levende stad, Groene stad en Waterstad 2050: Gent, goed om in te leven

De transitiepaden en bijhorende acties voor de streefbeelden Levende Stad, Water- en Groene stad toonden zeer veel overlapping. Sterke onderdelen binnen Levende Stad zijn vermenging van functies en het evolueren naar een lobbenstad. Voor water en groen speelt een lobbenstad eveneens een grote rol. Vandaar dat deze werden samengevoegd. Wat niet wegneemt dat die troeven ook apart kunnen worden uitgespeeld in de onderliggende transitiepaden.

Transitiepad 7: kwaliteit binnen handbereik (ruimtelijk, infrastructurele mobiliteit, functievermenging, woon en werk dichterbij, ...)

- Mijlpalen 2018:
 - o Gent wordt lobbenstad
 - Herbekijken RSG ifv functievermenging en afstand water/groen
 - 4 groenpolen realiseren
 - Er is een langetermijn visie voor verder toegankelijk maken van water en korte termijn projecten die dat in de realiteit brengen.
 - Er is een langetermijn visie voor inzetten multifunctioneel groen en water
 - maatregelen tegen oververhitting zijn vervat in nieuwe ruimtelijke plannen en korte termijn projecten die dat in de realiteit brengen
 - optimalisatie openbaar vervoer en trage wegen (zie transitiepad 8)
 - ...
 - o Er zijn experimenten op vlak van afhaalpunten en afvalpunten
 - o We hebben (zichtbare) voorbeelden van duurzame verbindingen woon-werk
 - o ...
- Mijlpalen 2030:
 - o nieuw RSG is in uitvoering
 - o ...
- Mijlpalen 2050:
 - o Gent is lobbenstad

Transitiepad 8: autoluwe binnenstad:

De logisch te volgen stappen zijn:

- o Stap 1: uitbouwen volwaardig alternatief
- o Stap 2: bewustwording en participatie
- o Stap 3: graduele modal shift
- o Stap 4: via participatie invullen vrijgekomen ruimte

Deze spelen op elkaar in en vinden soms simultaan plaats.

- Acties voor morgen om 2050 te halen:
 - o Uitwerken masterplan mobiliteit afgestemd op andere beleidsplannen en investeringsplannen zodat mobiliteit niet meer in een volgsenario zit. En met oog voor minder mobiele mensen in het bijzonder
 - o Duidelijk kiezen voor het STOP-principe.
 - o Opstart fietsverwendiensten
 - o Fietspompen uitbrengen
 - o Voorrang fietsstalling op langsparkeren
 - o Fietsuitleendiensten aan P+R of belangrijke tramhaltes
 - o Pilotproject opzetten bij één school waarbij 's ochtends en 's avonds een verkeersvrije perimeter wordt ingesteld en poolparking wordt gecreëerd
 - o Sensibilisatiecampagne autodelen (zie ook acties onder transitiepad 9)
 - o Opstart politieke bespreking om verkeersvrij gebied te vergroten
 - o Actief cambio helpen uitbouwen
 - o Parkeren significant duurder maken dan openbaar vervoer
 - o Thuislevering boodschappen onderzoeken

- Creëren van enkele groene golven (afstemming van verkeerslichten) op enkele punten
- ...
- Mijlpalen 2018:
 - uitbouwen volwaardig alternatief (innovatief mobiliteitsplan)
 - Pijnpunten voor te smalle voetpaden zijn in kaart gebracht en oplossingen zijn meegenomen in investeringsplannen.
 - Opstarten actieplan om conflictsituaties voor fietsers en voetganger volledig op te lossen
 - Ontvlechting- en vermengingskaart is in uitvoering (link transitiepad 7 en 8)
 - Uitbouw OV langs de ring en optimaliseren radiale aantakingspunten
 - Thuiswerken en gedeelde kantoorruimtes voor werken op afstand zijn in opkomst
 - Transport over water
 - Optimalisatie fietsstallingen: in woonstraten wordt systematisch 1 parkeerplaats vervangen door een veilige fietsstalling
 - Fietsers met diensten verwennen door uitbouw fietsambulance, fietsherstelplaatsen, collectieve diefstalverzekering, vorming fietsherstel, ...
 - Verder uitbouwen trage wegen: er zijn 10 fietsstraten
 - de Stad investeert in de introductie stadsfietsen
 - Centraal parkeren organiseren + natransport
 - Uitbouwen cambio buiten de ring
 - Opstarten stadsdistributie
 - Elektrische fietstaxi's
 - Uitbouw informatienetwerk om verplaatsingsmogelijkheden snel duidelijk te maken en bijhorende tools bvb. één kaart voor tram-, bus- en fietsroutes
 - Opstart bewustwording: oa. door opmaak pakketten onderwijs
 - Verkeersvrije perimeter rond scholen is algemeen
 - Multipass voor alle vervoersdiensten
 - Voetgangersgebied vergroot met 30% en er is meer toezicht op toegangsvergunning via automatische nummerplaatherkenning in autovrij gebied
 - De 2^e bewonerskaart is niet meer gratis
 - 10% van de bedrijven heeft minstens 15% van de werknemers die niet meer met de auto rijden
 - opstart onderzoek naar thuislevering boodschappen
 - ...
- Mijlpalen 2030:
 - volwaardig alternatief gerealiseerd
 - alle conflictpunten voor voetgangers en fietsers zijn verdwenen en de meeste voetpaden nodigen uit tot stappen.
 - graduele modal shift:
 - 50 % straten autoluw en parkeervrij
 - bewonersparkeerkaarten zijn afgeschaft
 - Gratis fietsenambulance
 - Rode lopers voor fietsers (aparte stroken of straten)
 - langsparkeren is dermate afgebouwd dat er ruimte is vrijgekomen voor fietspaden, fietsstallingen, groen,
 - Opstart inspraak herbestemming van ruimte die vrij komt
 - het openbaar vervoer bedient langs de ring (R40) met radiale aantakingspunten
 - ...
 - xx pilootwijken binnen de R40 die autoluw zullen worden, zijn opgestart
 - parkings buiten de ring voor personeelsleden van de Stad
 - draagvlak bij 70 % van de bevolking.
 - Scholieren gebruiken maximaal de fiets of verplaatsen zich te voet. 60% van de resterende scholieren gebruikt de watertaxi
 - ISA in binnenring is verplicht
 - Bedrijfswagens zijn geen persoonlijk bezit meer (werken met mobiliteitspakketten)

- Thuislevering van boodschappen is een feit
- ...
- Mijlpalen 2050:
 - Binnenring autoluw
 - via participatie wordt de vrijgekomen ruimte ingevuld
 - Groene en blauwe vingers doortrekken richting centrum
 - Meer speelzones
 - ...
 - x wijken buiten de ring zijn in transitie om voorbeeld te volgen
 - mobiliteit is een dienst en geen bezit (zie ook transitiepad 6)

Transitiepad 9: zwakke weggebruiker is koning

Dit transitiepad is parallel aan transitiepad 8 maar zoomt in specifiek op de zwakke weggebruiker.

- Acties voor morgen om in 2050 te landen:
 - Icoonfiguren binnen allochtone gemeenschap op de fiets krijgen.
 - Inruilactie: wie zijn nummerplaat inlevert krijgt bvb. gratis lidmaatschap bakfietsdelen van MaxMobiel
 - Wegbewijzering in Gent voor fietser met kilometeraanduiding naar referentiepunten in de stad op alle functionele routes
 - Een effen fietsstrook realiseren op kasseibanen
 - Opstarten van één autoluwe pilootwijk zonder parking in binnengebied, met autodeelparking en 90% minder staanplaatsen
 - P+R Brusselsesteenweg sterker gebruiken voor wie in het stadscentrum moet zijn met een directe en snelle verbinding
 - Stadsweddenschap opstarten: wie zijn auto ter beschikking stelt van zijn straat voor autodelen krijgt een parkeerplaats voor de deur.
 - Opstart aanleg veilige fietspaden in alle straten met een toegelaten snelheid van >50km/u, te starten met belangrijkste functionele routes
 - 2^e stadsweddenschap: wie is zijn straat 10 kandidaat autodelers vindt krijgt een Cambio stalplaat in de straat + 10 beschutte fietsstallingen + een zitbank met boom + ...
 - ...
- Mijlpalen 2018:
 - Geen minimum parkeernorm invoeren maar maximum parkeernorm
 - een coalitie van bedrijven en overheden maakt fietsen de meest aantrekkelijke optie voor hun werknemers (ook als ze in pak komen)
 - uitbouw duidelijk zichtbare (sensibilisering) fietsstraten
 - bij stadsontwikkelingsprojecten (nieuwbouw) zijn duidelijke voorbeelden waarbij de afstand naar de fiets kleiner is dan naar de wagen
 - aansluitend op transitiepad 8 creëren van wooneilanden zonder autoverkeer in bestaande wijken door de straat door te knippen, parkeerplaatsen af te schaffen in het eiland en alternatief aan te bieden via autodelen en uitbouw betere fietsinfrastructuur
 - 20% van de bedrijven in het havengebied doet Taminco na: 21% van de werknemers op de fiets
 - er zijn goed aangeduide voorbeelden van gemengde wegen waar fietsers en voetgangers voorrang krijgen, dit is standaard in beleid
 - goede stallingen en reparatieplaatsen voor fietsen door heel de stad.
 - X% meer allochtone op de fiets via iconfiguren binnen hun gemeenschap
 - Subsidie elektrische fietsen
 - ...
- Mijlpalen 2030:
 - bij alle nieuwe stadsrenovatieprojecten de afstand naar de fiets kleiner maken dan naar de wagen
 - tramlijn die R40 volgt
 - ...

- Mijlpalen 2050:
 - o 80 % van de Gentenaars verplaatst zich meer als te voet en per fiets dan met een ander middel
 - o Link transitiepad 8: gebied binnen R40 is autoluw
 - o ...

Transitiepad 10: Gent duurzaam bevoorrad

- Acties van morgen:
 - o Er worden knopen doorgemaakt hoe stadsdistributie te realiseren bvb. via beperkt pilootproject cfr. Hasselt en laten groeien.
 - o Onderzoek naar zinloze transporten en naar optimalisatie gecombineerde transporten
- Mijlpalen 2018:
 - o Een pilootproject leveringen via water bestaat
 - o De eerste watertaxi's varen
 - o Opstart stadsdistributie en creatie label voor winkels die met dit systeem werken
 - o Gecombineerde transporten vinden steeds meer ingang
 - o Er loopt onderzoek naar mogelijkheden stadslandbouw
 - o Gent trekt bioboeren aan in de rand van Gent
 - o ...
- Mijlpalen 2030:
 - o Stadsdistributiecentrum is een feit
 - o Gent heeft ruimte gemaakt voor stadslandbouw
 - o ...
- Mijlpalen 2050:
 - o Stadslandbouw Gent is normaal
 - o Het potentieel van watertransport wordt maximaal benut
 - o Het maximaal potentieel van eigen bevoorrading is bereikt.
 - o ...

Transitiepad 11: eigentijdse stad met ziel

- Mijlpalen 2018:
 - o Ecotoerisme rond authentieke duurzame stad kent succes
 - o Een interdisciplinair onderzoek hoe CO2N en monumentenzorg zinvol te verenigen is mits behoud ziel van de stad is succesvol uitgevoerd en heeft een denkomslag teweeggebracht bij relevante partijen. (link energieke stad – intelligente kringlopen: bvb. max. reduceren vraag en invullen resterende vraag door biogasproductie in havengebied voor verwarming monumenten)
 - o Er is een plan voor een duurzame renovatie van toonaangevend en zichtbaar historisch gebouwen en straten
 - o Er zijn eerste succesvolle voorbeelden van duurzame renovatie van toonaangevend en zichtbaar historisch gebouwen en straten
 - o ...
- Mijlpalen 2030:
 - o Authentieke Duurzame stad vormt spil in ecotoerisme en in beleving van de Gentenaar
 - o CO2N en monumentenzorg zinvol verenigen: eerste CO2N monumenten
 - o ...
- Mijlpalen 2050:
 - o Monumenten zijn CO2N
 - o ...

Transitiepad 12: Van welvaart naar welzijn

- Mijlpalen 2018:

- Uitwerken strategie om welzijnzorg, buurtwerk, gezondheidszorg, werk en duurzaamheid te linken naar voorbeeld van Ledeberg (daar werd wel duurzaamheid nog niet meegenomen)
- Er is een voorstel van strategie om rijk en minder-rijk te verweven en armoede verder terug te dringen
- Duurzaam gedrag wordt gestimuleerd (consumanderen , bvb. donderdag vleesdag, zich anders verplaatsen, ...) en "guiding coalitions" geven het goede voorbeeld.
- Onderwijsprogramma om duurzaamheid door te laten dringen in lager en middelbaar onderwijs.
- Er loopt Gents praktijkgericht onderzoek (in samenwerking met kennisinstellingen) hoe de reële milieukosten van producten kunnen geïnternaliseerd worden in prijzen van goederen en diensten
- ...
- Mijlpalen 2030:
 - De kloof tussen rijk en arm is meetbaar verkleind; we spreken over rijk en minder-rijk
 - Er zijn pilots (en duidelijke communicatie) om kosten te internaliseren
 - ...
- Mijlpalen 2050:
 - De keuzes van consumenten gebeuren op basis van kwaliteit en noodzakelijkheid
 - de reële milieukost is geïnternaliseerd in de prijs
 - ...

Energieke stad 2050: intelligente kringlopen

De logisch te volgen stappen zijn:

- Stap 1: Maximaal reduceren van de energievraag en maximaal invullen van de resterende vraag met hernieuwbare energie op micro-niveau (perceelsniveau)
- Stap 2: wanneer het micro-niveau haar grenzen heeft bereikt antwoord zoeken op meso-niveau (wijk)
- Stap 3: wanneer het meso-niveau haar grenzen heeft bereikt antwoord zoeken op macro-niveau (stadsregio)
- Continu opbouwen van draagvlak via participatie en onderwijs

Deze spelen op elkaar in en vinden soms simultaan plaats.

Transitiepad 13: masterplan energie realiseren (puzzel samen leggen micro, meso, macro)

- Mijlpalen 2018:
 - Kennis is opgebouwd om prioriteiten te stellen: via instrumenten (Abatement Cost Curve, Hernieuwbare energie scan, business cases triggeren, CO2-monitoring,...)
 - Samenwerkingstraject met kennisinstellingen en bedrijven is uitgebouwd
 - Er is een klimaatactieplan in voege dat financieel is onderbouwd en dat doelstellingen (zowel inhoudelijk als financieel) bepaalt voor de komende 2 legislaturen
 - Het havengebied heeft een lange termijn doelstelling 2050 uitgewerkt en de korte termijn vertaald in aan actieplan tot 2030
 - Alle cruciale business cases op korte en middellange termijn zijn bekend en financieel doorgerekend.
 - ...
- Mijlpalen 2030:
 - Alle 2030-targets van het klimaatactieplan zijn gerealiseerd
 - De Stad en het havengebied hebben een nieuw klimaatactieplan dat de acties tot 2050 detailleert per legislatuur en financieel doorrekent.
 - ...
- Mijlpalen 2050:
 - Het klimaatactieplan is gerealiseerd.

Transitiepad 14: gebouwen hebben de kleinste energievraag mogelijk

- Mijlpalen 2018:
 - Elke gebouwrenovatie reduceert maximaal de vraag en vult de restvraag in met hernieuwbare energie: min. 15% van de woningen en kantoorachtigen
Renovatie houdt x, y, z
 - Alle nieuwbouw passief vanaf 2015 en CO2N vanaf 2020
 - 100% van de bedrijven (klein tot groot) heeft een verbeteringstraject lopende obv een energie-audit waarbij het streefdoel is het verbruik min. te halveren en de resterende vraag maximaal te proberen invullen door hernieuwbare energie
 - 50% van de middelgrote tot grote bedrijven sluit aan bij het auditconvenant (verplicht uitvoeren van maatregelen met een TVT < 2 jaar)
 - Havengebied is 20% meer energie-efficiënt (energieverbruik per euro productiewaarde) dan in 2010
 - Aannemers, installateurs en makelaars werken samen om voor bewoner eenvoudig te maken woning te renoveren.
 - ...
- Mijlpalen 2030:
 - Renovatie van woningen en kantoorachtigen is passief behalve wanneer een gebouw te waardevol is en combinatie dit niet toestaat.
 - 50% van de woningen en kantoorachtigen is gerenoveerd.

- 75% van de middelgrote tot grote bedrijven sluit aan bij het audit- of benchmarkconvenant (verplicht uitvoeren van maatregelen met een TVT < 10 jaar)
- Havengebied is 40% meer energie-efficiënt (energieverbruik per euro productiewaarde) dan in 2018
- ...
- Mijlpalen 2050:
 - 100% van de woningen en kantoorachtigen is gerenoveerd
 - Havengebied is 20% meer energie-efficiënt (energieverbruik per euro productiewaarde) dan in 2030
 - ...

Transitiepad 15: gebouwen worden energiecentrales

(resterende vraag na maximale isolatie wordt hernieuwbaar ingevuld)

- Acties voor morgen om in 2050 te landen:
 - Beter uitmaken welke keuzes voor woningen het best zijn gebaseerd op LCA (levenscyclusanalyse): all electric (warmtepompen) versus biogas versus biobrandstof
 - Opzoeken of -opzetten testproject CO2N- renovatie om limieten op perceelsniveau vast te leggen
 - Opzetten groepsaankopen van bvb. zonneboilers en warmtepompen gevoed oor zonneboilers
 - ...
- Mijlpalen 2018:
 - 25% van de burgers voorziet in 50% van zijn/haar energiebehoefte voor verwarming en elektriciteit.
 - Voor de renovatie van woningen en kantoorachtigen wordt het berekenen van een kantelmoment verplicht (verbreding bestaande verplichting om haalbaarheid hernieuwbare energie te onderzoeken voor gebouwen groter dan 1.000m³)
 - Alle bedrijventerreinen hebben een beheerdersorganisatie die het gebruik windenergie en van dakoppervlak voor zonne-energie stimuleert.
 - 100% van de bedrijven (klein tot groot) heeft een verbeteringstraject lopende obv een energie-audit waarbij het streefdoel is het verbruik min. te halveren en de resterende vraag maximaal te proberen invullen door hernieuwbare energie
 - 50% van de middelgrote tot grote bedrijven sluit aan bij het auditconvenant (verplicht uitvoeren van maatregelen met een TVT < 2 jaar)
 - ...
- Mijlpalen 2030:
 - Nieuwbouwwoningen produceren minimaal 20% zoveel energie als voor eigen (gebruik nodig (energieplus-woningen))
 - 50% van de burgers voorziet in 100% van zijn/haar energiebehoefte voor verwarming en elektriciteit.
 - Na passieve renovatie van kantoorachtigen wordt de overblijvende vraag wordt verplicht hernieuwbaar ingevuld (ofwel door productie op perceelsniveau ofwel door aankoop duurzame energie).
 - 75% van de middelgrote tot grote bedrijven sluit aan bij het audit- of benchmarkconvenant (verplicht uitvoeren van maatregelen met een TVT < 10 jaar)
 - ...
- Mijlpalen 2050:
 - De gebouwde omgeving is energieneutraal
 - ...

Transitiepad 16: slimme netwerken zorgen voor optimale uitwisseling

- Mijlpalen 2018:
 - Onderzoek naar samenwerking met tertiaire sector en retail dichtbij of verweven in woongebieden (supermarkten, universiteiten, zorgcentra, ...)

- De afvalstromen in het havengebied zijn gekend en de eerste business cases worden uitgewerkt
- Energiepotentiekaart voor Gent uitgewerkt (link transitiepad 13) en publiek gemaakt: Gentenaren kunnen zelf plannen maken om potentie aan te wenden.
- Eerste pilots slimme warmte- en koudnetten op kleine schaal
- Eerste pilots lokale warmteopslag op gebouwniveau
- ...
- Mijlpalen 2030:
 - Potentieel aan warmte/koudnetten is in beeld gebracht voor geheel Gent; de eerste business cases op mesoniveau zijn uitgevoerd.
 - ...
- Mijlpalen 2050:
 - Het maximaal potentieel van zinvolle (wijk)netten is uitgevoerd of in uitvoering.
 - ...

Transitiepad 17: duurzame energieopwekking op grootstedelijk niveau

- Mijlpalen 2018:
 - Energiesector in Gent werkt business cases uit om de hernieuwbare energiesector van Gent te worden. Oa. onderzoek naar energietoepassingen afvalenergie van bedrijven bvb. Arcelor, optimalisatie SPE-net, ...
 - Nieuwe bedrijven dienen zich aan die zich volledig richten op duurzame energieproductie
 - Het windactieplan om 80 windmolens in Gent te plaatsen is een feit.
 - ...
- Mijlpalen 2030:
 - 75% van het windactieplan is uitgevoerd
 - indien restwarmte kan leiden tot haalbare business cases voor energieopwekking en distributie, zijn de eerste pilots gestart.
 - ...
- Mijlpalen 2050:
 - 100% van het windactieplan is uitgevoerd
 - ...

Transitiepad 18: afval is geschiedenis (reststromen volledig benut)

- Acties voor morgen om in 2050 te landen:
 - Creëren van kader dat de vrije markt kan invullen bvb. grijs water hergebruiken, in dialoog hogere overheden herstelstukken/productdiensten faciliteren, ...
 - Zero waste water: water wordt volledig benut (energie, nutriënten, water): direct potentieel betrokkenen aanspreken
 - Kwaliteiten van afval en recuperatieproducten beter in kaart brengen (karakteristieken)
 - Draagvlak creëren voor integrale recuperatie afval
 - Beperken afval aan de bron (zowel bij creatie product als bij het gebruik van een product)
 - Acties uitwerken rond duurzame verpakking
 - Opstart in kaart brengen afvalstromen
 - ...
- Mijlpalen 2018:
 - Alle afvalstromen in Gent zijn in beeld gebracht op alle niveaus
 - Alle GFT passeert eerst een biovergistingsinstallatie alvorens compost te worden (vergisten wat nat is niet wat droog is)
 - Eerste pilot recuperatie afvalwater (zero waste water) water wordt volledig benut (energie, nutriënten, water, warmte)

- Innovatie en beleid gericht op productieprocessen: producten bevatten geen giftige stoffen en zijn ontworpen om eenvoudig hergebruikt te worden. Herstelstukken kunnen en worden hersteld
- Oogstkaarten en digitale marktplaats op huishoudelijk niveau: dit bestaat reeds en is tegen 2018 breder verspreid
- ...
- Mijlpalen 2030:
 - Afvalverbranding beperkt zich tot het allernoodzakelijkste
 - Oogstkaarten en digitale marktplaats met beschikbare materialen en goederen op bedrijfsniveau. Ruilen en verhandelen van gebruikte goederen/materialen is normaal.
 - 1e opschaling recuperatie afvalwater
 - De productieprocessen zijn gericht op kringsluiten (maximale beperking afval). In producten zitten meer universele basiscomponenten met oog op recuperatie.
 - ...
- Mijlpalen 2050:
 - Reststromen (voorheen bekend als afval) per bedrijf/huishouden zijn met 80% verminderd tov 2010.
 - Reststromen (de resterende 20%) zijn integraal grondstof en worden volledig benut
 - ...

Thema: de Gentenaar, thuis in de stad

Transitiepad 19: transitie in beweging houden

- Mijlpalen 2018:
 - o verankeren van transitie op Gents en hoger niveau, bijv. door concrete afspraken over doelstellingen met volgende legislatuur
 - o De ideeën en visie uit de arena hebben hun weg gevonden in het denken van mensen en plannen. Minimaal 50% van burgers en bedrijven is bekend met visie, visie en transitiepaden zijn terug te vinden in strategische documenten van Stad en bedrijven. Minimaal 25% onderneemt actie als onderdeel van beweging naar klimaatneutrale stad.
 - o Uit de agenda zijn nieuwe initiatieven en coalities ontstaan. Alle transitiepaden zijn opgepakt, deels onder de noemer van "de arena" (in min. 8 klimaatwerkgroepen met een mix van vernieuwers en belanghebbenden) en deels door partijen of netwerken die de ideeën adopteren.
 - o Burgers en bedrijven die actie willen ondernemen mbt klimaat voelen zich gesteund door het Klimaatverbond.
 - o Een kleine, diverse groep monitort de transitie en initiatieven.
 - o Gent heeft vele andere steden meegetrokken in de transitie-aanpak
 - o ...
- Mijlpalen 2030:
 - o Langetermijn visie vormt de leidraad voor korte termijn actie. Visie is wel aangepast aan nieuwe realiteit.
 - o Gent past transitie-aanpak ook toe op andere domeinen
 - o ...
- Mijlpalen 2050:
 - o Beleid voeren 'à la transitie' is de standaard (ook buiten Gent)
 - Langetermijn visie vormt de leidraad voor korte termijn actie
 - Ontwikkeling stad als co-productie verschillende partijen (plannen worden gemaakt in samenleving, niet aan tekentafel)
 - Verbinden van initiatieven en aansluiten bij maatschappelijke dynamiek
 - Ruimte voor koplopers

Transitiepad 20: fiere Gentenaar (Gentenaar wordt pr-mens voor de stad)

- Mijlpalen 2018:
 - o Gentenaren voelen zich verantwoordelijk voor ontwikkeling stad naar de toekomst en zetten zich hiervoor ook in
 - o De Stad en de Gentenaren dragen zowel nationaal als internationaal uit dat ze voorop lopen op route naar duurzame stad.
 - o Gent als aantrekkingspunt voor ecotoerisme en excursies/conferenties over duurzame stedelijke ontwikkeling
- Mijlpalen 2030:
 - o ...
- Mijlpalen 2050:
 - o ...